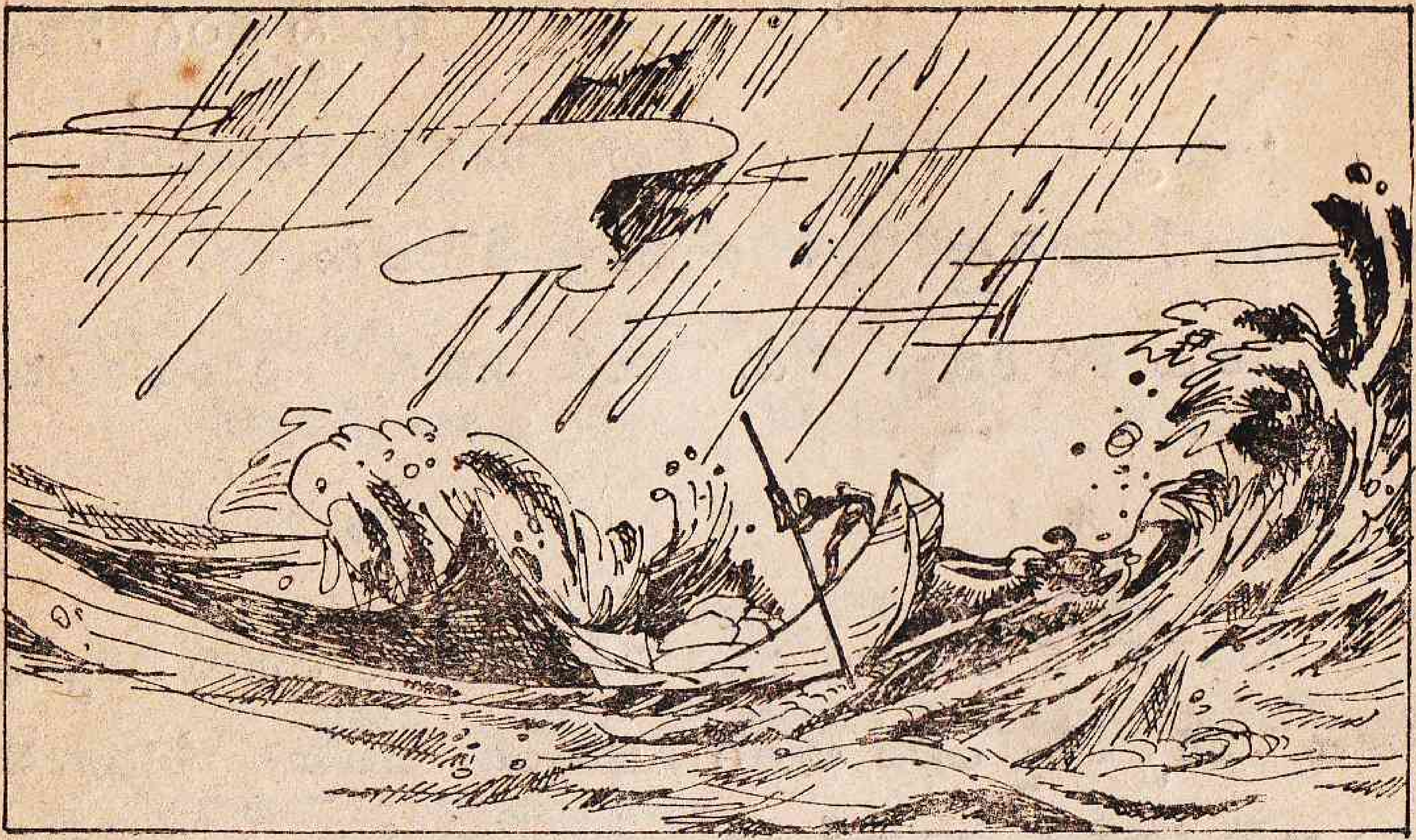

ముంపు

రెండు రోజుల్నుంచీ చినుకూ, గాలీ–దానికితోడు వరద. నీళ్లు! ఎక్కడ చూసినా నీళ్లే!! ఏటిగట్టుకు అవతల వరద – ఇవతల వాన – ఊరంతా జలమయం.

నాయుడిగారి కొబ్బరితోట దగ్గిర ఏటి గట్టుకు ఊల (రంధ్రం) పడిందట. ఉదయం నుంచీ వూరంతా ఒకటే హడావుడి. వరదవైపు గట్టు తొక్కించటానికి రైతులంతా తలో మనిషిని పంపించారు. నాయుడి గారి పాలేరు వెంకన్న ఆ రోజంతా ఆ పని మీదే వున్నాడు ప్రొద్దున్నుంచీ మొలబంటి నీటిలో నిలబడి కసరత్తు చేసినట్టు తొక్కుతూనే వున్నాడు. ఇంజనీరుగారి పుణ్యమా అని అప్పుడే ఇంటికి వచ్చి ఒళ్ళు వాల్చాడు.

ఈదురుగాలి రయ్యిమని గుడిసెను దూసుకుపోతోంది. అప్పుడప్పుడూ గుడిసె వూగుతున్నట్టు కూడ అనిపిస్తోంది వెంకన్నకూ.

పక్క గుంటల్లోంచి నిద్ర పట్టనీకుండా ఒకటే గోల చేస్తున్నాయి కప్పలు.

పొద్దున్న నాయుడిగారి ఇంటిదగ్గిర తిన్నదే తిండి ఇంటికి వస్తే తల్లి పొయ్యి రాజెయ్యకుండా ముడుచుకుని పడుకుంది.

'కూడొండలేదేంటే అమ్మా?' అనడిగాడు.

'గెంజికైనా ఓ నూకగింజ లేదు. ఏం జెయ్యాల' అంది ముసిల్ది పడుకునే.

ఆకలి పేగుల్ని మెలి పెట్టేస్తుంటే, మోకాళ్ళ పొట్టకు తన్ని పట్టి మూడంకె వేశాడు వెంకన్న.

ఆరోజు పొద్దున్నే అడిగాడు నాయుడిగార్ని

'ఈ నెలైనా జీతం ఇప్పించండి బాబయ్యా' అని.

'ఏంటోరియ్! అప్పులోళ్ళాగా అడుగుతున్నావ్!! ఇక్కడేం వయినా నీ బాబుగారి మూట వుందనుకున్నావేంటి ఇప్పించటానికి? పెళ్ళికి పట్టుకెళ్ళిన ఆరు బస్తాల అప్పు అలాగే వుండిపోయింది. నెల నెలా నీకు జీతం ఇచ్చుకుంటూపోతే అప్పెలా తీరుతుంది?' అని ఛీ(య్ మన్నాడు నాయుడు.

పెళ్ళి చేసుకున్నది ఒదిలిపెట్టి పోయి అప్పుడే రెండేళ్ళయింది. అప్పు మాత్రం అలాగే వుండిపోయింది. అప్పుడప్పుడూ పెరుగుతూ వుంటుంది కూడాను!

లేచిపోయిన పెళ్ళాన్ని గుర్తుచేసుకోటం ఇష్టంలేదు వెంకన్నకి.

'ఛీ, దీనమ్మ... యెదవ బతుకు' తనను తనే తిట్టుకున్నాడు.

'కాటికి కాళ్ళు చాచుక్కూర్చున్న ముసిల్దాన్నే ఇంకా కష్ట పెట్టాల్సి వస్తోంది.'

తల్లినిచూసి కళ్ళనీళ్ళెట్టుకున్నాడు వెంకన్న.

—వయసు చెల్లిపోయింది. జీవితంలో ఎన్నో కష్టాలు కాచి వడపోసిన అనుభవంతో తల ముగ్గుబుట్టయిపోయింది. ఎన్నో కన్నీళ్ళు కార్చి, కార్చి - కళ్ళ గుంటలు పడిపోయాయి. బతుకు పోరాటంలో ఎన్నో ఎదురుదెబ్బలు తిని, తట్టుకుని, కాలం వేసిన కాటుకు కృశించి వయసుతోబాటే నడుం వంగిపోయింది. ఆ దశలోకూడా రెండుపూటలా - కాదు ఒక్కపూటయినా తిండి పెట్టలేని దౌర్భాగ్యం! ఆమె తనకు వండిపెట్టాల్సిన పరిస్థితి—ఇప్పుడు వండటానిక్కూడా గిద్దెడు గింజలు లేని దీనావస్థ—

—తనొక్కడే కాదు, పేట పేటంతా అలాగే వుంది. అంతా అర్ధాకలితో అలమటిస్తున్నవాళ్ళే !

ఒకపక్క గాదుల్లో మూలుగుతోన్న ధాన్య సంపద

మరోపక్క ఆకలితో కనలిపోతోన్న పేగుల రొద.

—ఆ ముందురోజే పేటలోని పదిమంది నాయుడిగారింటికి రాయబారం వెళ్ళేరు.

'ఒచ్చే ఊడ్పుల్లో పనులుచేసి తీర్చేసుకుంటాం. తలో నాలుగు కుంచాల దాన్నెం ఇప్పించండి బాబూ, ఆకలితోటి పిల్లలు మాడిపోతున్నారు' అని వేడుకున్నారు.

నాయుడిగారి దొడ్లొ భద్రంగా వున్న రెండు పురుల్లోని ధాన్యం కలిపి కనీసం రెండువందల బస్తాలయినా వుంటుంది. వాటిని చూడగానే వాళ్ళ నోళ్ళూరాయి. పేగులు తిండికోసం అరవటం మొదలెట్టాయి. కాని....

'అబ్బే! నాదగ్గిరెక్కడిదిరా ధాన్యం. అది మా అల్లుడిగారిది' అని అబద్ధమాడేడు నాయుడు. అబద్ధమాడ్డం అలవాటు కనుక అలాగ న్నాడు నాయుడు. కాని నిజాన్ని పసికట్టే నైతికబలం వున్నవాళ్ళకు అది వచ్చి అబద్ధంగానే అర్థమైంది.

పనుల రోజుల్లో అయితే బస్తాధర ఏ నలభయ్యో, యాభయ్యో ఉండవచ్చు. కాని ఇప్పుడో-నూట నలభై!! అంత నష్టం భరించటం-పాపం కష్టంకదూ మరి!!

ఏటిగట్టుమీది హడావుడి జోరుగానే వుంది. ఒచ్చిపోయే జీపుల సద్దు విన్పిస్తూనే వుంది. వరద నివారణ వుద్యమానికి బలంగా ఆవేళ ప్రత్యేక పోలీసు సిబ్బంది కూడా దిగింది.

దండోరా వేయిస్తున్నట్టున్నారు. రాముడి కంఠం వినబడు తోంది. పాపం పావలా డబ్బులకోసం వర్షంలో డప్పు కొడుతూ తిరు గుతున్నాడు రాముడు. వాడి అవసరం వాడిది. వర్షంలో డప్పు మోగకపోయినా తాటాకుమీద బాదినట్టు దబాదబా చప్పుడు చేసుకుంటూ పోతున్నాడు.

వరద గంటగంటకూ పెరుగుతోందిట. గండిపడే ప్రమాదం కూడ వుందిట! కనుక అందరూ సురక్షిత ప్రాంతాలకు చేరాల్సింది. ఇదీ సమాచారం. మేలుకొలుపులు బాగానే వున్నాయి. ముంచుకొచ్చాక ఊరందర్నీ మేలుకోమనకపోతే, ముందుగా ఊరి నేతలే మేలుకొని వుంటే ఎంత బావుండును!! నాయుడు గట్టుపక్క తోటంతా తవ్వించి చేను చేస్తున్నప్పుడు వీళ్లంతా నిద్దరోతున్నట్టున్నారు. గట్టుపక్కన తవ్వితే ఏటిగట్టు బలహీనపడుతుందనే సాంకేతిక సత్యం వాళ్లకు తెలీకనా?-

నాయుడు తోట తవ్వి చేను చేయించటానికీ ఓ కధ వుంది.

నాయుడి కొబ్బరితోట వూరికి దగ్గర్లో వుంది. అది అన్ని విధాలా నివాస స్థలాలకి అనువుగా వుండటంవల్ల హరిజనులంతా ఇళ్ళ స్థలాలకు దరఖాస్తు పెట్టుకున్నారు. లేబరు డిపార్టుమెంటువాళ్ళు కావల్సినంత పబ్లిసిటీ ఇచ్చి తనిఖీకి అక్కడికి రాకముందే నాయుడు గుంటలు పెట్టిం చేశాడు. మరో రెండు నెలల్లో మొత్తం చేనే చేయించేశాడు—లేకపోతే వూరిపక్క మాలపల్లా ?—

వెంకన్నకు అప్పుడే కునుకు పడుతోంది. కాని బయటినుంచి నాయుడి కంఠం మేలుకొలుపు పాడింది. ఉలిక్కిపడి బయటికొచ్చి నుంచున్నాడు వెంకన్న.

'ఎందుకైనా మంచిది. ధాన్యం గట్టుకు చేరేద్దాంరా' అన్నాడు నాయుడు.

'నా నొక్కణ్ణేనాండి ?'

'ఇంకెవళ్ళయినా వుంటే మంచిదే-పిలు పదిమందిని.'

పేటలో అందర్నీ అడిగేడు వెంకన్న. ప్రతివాడూ పదేసి కుంచాల ధాన్యం ఇస్తే వస్తామని కోరస్ పాడారు. అవును మరి ! యీ పోటీ ప్రపంచంలో ఎవరి అవకాశాన్ని వారు సద్వినియోగం చేసు కోవాలి.

ఆ మాట వినగానే బెంగ పడిపోయాడు నాయుడు.

వెధవది వాళ్ళు అడిగినప్పుడే తలో నాలుగు కుంచాలు పడేస్తే కుక్కల్లా ఒచ్చి పడేవారిప్పుడు. ఛీ ఛీ.. జీవితంలో మొదటిసారి తప్పు చేశాను అనుకున్నాడు. కాని ఓటమిని అంగీకరించేటంత పిరికి వాడు కాడు నాయుడు.

'వాళ్లు రాకపోతే పోయార్లే చావనీయ్. నువ్వే తంటాలు పడుదూ గాని రా' అని లాక్కుపోయాడు వెంకన్నని.

చినుకూ గాలీ; చీకటి. నాయుడు మండువా అరుగు మీద నిల బడి పెట్రొమాక్స్ లైటు చూపిస్తున్నాడు. వెంకన్న పైకి ఎక్కి పురి మీద కప్పిన గడ్డి తీస్తున్నాడు. ఆ పని జరిగేది కాదని వెంకన్నకి తెలుసు. కాని అలా చెప్పే ధైర్యం లేదు అతనికి. చెప్పినా వినే సంస్కారమూ లేదు నాయుడికి.

వెంకన్న గంపలోకి ధాన్యం తవ్వుతున్నాడు. అంతే- పిడుగు పడ్డట్టు పెద్ద శబ్దం ఐ, మహా ప్రళయంలా నీరు గర్జించటం మొద లెట్టింది.

'అయిపోయిందిరా వెంకా, గండి పడిపోయింది.' గావుకేక పెట్టాడు నాయుడు.

ఊరంతా గోల, కేకలు—

ఎక్కడివి అక్కడే ఒదిలేసి ప్రాణాలు అరచేతుల్లో పెట్టుకుని పడుతూ లేస్తూ పరుగెడుతున్నారు.

అకస్మాత్తుగా తల్లి గుర్తుకొచ్చింది వెంకన్నకి.

'బాబుగారూ, ముసిల్ది సచ్చిబోద్ది నా నెల్లిపోతాను.' అన్నాడు.

అంత కంగారులోనూ నాయుడి కోపం ఆకాశం తాకింది.

'గురిలేని లంజాకొడకా, ఇక్కడ నా పెళ్ళాంపిల్లలు చచ్చి పోతా వుంటే అక్కడ చావుకు సిద్ధంగా వున్న నీ యమ్మని గట్టెక్కిం చటానికి వెళ్తావా ?'

మరి నోరు లేవలేదు వెంకన్నకి. అంతటి స్వామిభక్తుడు! కాని గుండెల్లో గుబులు అతన్ని రంపపుకోత కోస్తోంది.

క్షణాలమీద వూరంతా నీరు నిండిపోయింది. నాయుడి ఎత్తు మండువాలోగిలే మెట్లదాకా మునిగిపోయింది. అప్పటికే ప్రభుత్వం వారి రక్షణ డింగీలు వూరంతా చీకట్లో తారట్లాడుతున్నాయి. ఎక్కడో దూరాన ఓవర్సీరుదీ, లస్కరుదీ కంఠాలు విన్పించాయి. వాళ్ళని పిలిపించి సంసారాన్నంతా గట్టుకు చేరవేయించుకున్నాడు నాయుడు.

నీటి తాకిడికి ఓ మాదిరి ఇళ్ళన్నీ కూలిపోతున్నాయి. ఇళ్ళ పెల్లలు విరిగి నీటిమీద పడి బాంబుల్లా శబ్దం చేస్తున్నాయి. ఆ శబ్దాల తోటి యుద్ధరంగంలా వుంది వూరు.

నాయుడుగారి జనం అంతా సురక్షిత ప్రాంతం చేరాక, సామాన్లు చేరవేయించటం మొదలెట్టాడు.

'నాయుడుగారూ, పడవలన్నీ తమరే వాడుకుంటూ వుంటే ఊరంతా ఏమైపోతుందండీ!' అనడిగాడు ఓవర్సీరు.

ఆత్మాభిమానం దెబ్బతిన్నట్టూ, తనకేదో తీరని అన్యాయం జరిగిపోయినట్టూ ఫోజుపెట్టాడు నాయుడు.

'మీరేనా ఆ మాట అంటున్నదీ?'

'ఆ పడవలు వూరందరి కోసం వున్నవండీ. తమరొక్కరికోసం వే గాదు.'

'ఓహో, అయిందానికీ, కానిదానికీ మామూళ్ళంటూ మమ్మల్ని దోచుకు తిన్నప్పుడు ఈ నీతి ఏమైందండీ. ఇలాంటప్పుడు ఆదుకుంటారనేగా మేం మీకు చేసేది. పోన్లె అవన్నీ మర్చిపోతే ఇది దగ్గరుంచుకోండి.'

ఓవర్సీరు గారి నోరు వెంటనే కట్టుబడి పోయింది. అయితే అతనికి పైనకూడ ఇంకా అధికార్లు ఉంటారనేది అప్పట్లో స్ఫురించ లేదు

నాయుడికి. డింగీలన్నీ పూరి పైకి తోలించేటప్పటికి గత్యంతరం లేక తనూ గట్టుకు చేరుకున్నాడు.

వెంకన్న మాత్రం అక్కడే ఉండిపోవాల్సి వచ్చింది.

నాంప తోయించుకుని వెళ్ళిపోయాడు నాయుడు.

క్షణ క్షణానికీ నీరు పొంగుతోంది. రాత్రయ్యేటప్పటికి నాయుడి గారి ఇల్లంతా మునిగిపోయింది. వెంకన్న ఇల్లెక్కి కూర్చొన్నాడు. తెల్లవార్లు కంటికి రెప్ప వెయ్యకుండా కాపలా కాస్తున్నాడు. పడి పోతున్న ఇళ్ళ చప్పుళ్ళు లెక్కపెడుతూ ఎన్ని ఇళ్లు కూలిపోయాయో అంచనా వేసుకుంటున్నాడు.

అప్పుడప్పుడూ ఆకలి గుర్తు వస్తోంది. కాని అమ్మ గుర్తుకు రాగానే ఆకలి చచ్చిపోయి గుండెల్లో దుఃఖం నిండుతోంది.

తెలతెలవారుతుండగా నాయుడిగారి దొడ్లో నీళ్లు కదుల్తోన్న చప్పుడైంది.

'ఎవరదీ ?' గద్దించాడు వెంకన్న.

ఎవరూ పలకలేదు. పడవల తెడ్లు వేస్తున్న చప్పుడు స్పష్టంగా విన్పిస్తోంది. మెల్లగా దిగి కిందికి ఒచ్చాడు. దొడ్లొ గుండెలలోతు నీరుంది. ఎలాగో నడిచి స్తంభం పట్టుకుని తేరిపార జూశాడు. నాలు గైదు పడవలు పురులచుట్టూ వున్నాయి. పదిమంది ధాన్యం తోడ్పి పడవల్లో పోస్తున్నారు.

'ఒరే దొంగనాయాల్లారా ! ఏంటిరా అది' అరిచాడు.

'నువ్వేనంటర యెంకన్న... రా రా, నువుకూడా ఓ సెయ్యేయ్యి'

'సెయ్యికాదురా మిమ్మల్ని సంపెయ్యాల' అంటూ కర్ర పుచ్చుకుని వెళ్లబోయాడు. కాని ప్రవాహంలో నిలబడలేక అక్కడే వుండి పోయాడు.

ఇద్దరు మనుషులు వెంకన్నని పట్టుకుని కాళ్ళూ చేతులూ కట్టి పడేశారు.

'సిగ్గులేదురా నీకు కుక్కలా ఇక్కడ కాపలా కాస్తున్నావా?'

'ఆకలితో సచ్చిపోతావుంటే కుంచెడు గింజలు ఇవ్వటానికే చేతులు రాని ఆడి యింటికి కాపలా కాత్తన్నావా?'

'నీ అమ్మ ఏమైందో నీకు తెల్సురా?'

'మన పిల్లా పీసూ ఆకలితోటి మాడిపోతన్నారు. అడిగితే పిడికెడు గింజలుకూడా ఇవ్వడు నాయుడు. అవసరానికి మించి అంత ఎందుకు నాయుడికి?'

ఈ మాటలేం పట్టలేదు వెంకన్నకి.

పడవలో పెనుగులాడుతూనే వున్నాడు. ఇక సాధ్యంకాక నోటితో పోరాటం ప్రారంభించాడు.

'ఒరే కన్నమెయ్యకండిరా కల్లుపోతాయి. దేముడు సెపిత్తాడ్రి' అంటూ మొదలెట్టాడు.

'దేముడూ లేదు దెయ్యవూలేదు. కాలే కడుపుకు కాత్త ముద్ద దొరికితే అదే దేముడు. దానికి అడ్డం వొచ్చిన పెతినాయాలా దెయ్యంవే.'

అప్పటికే తెల్లవారిపోయింది బాగా.

అక్కడ గట్టుమీద కలెక్టర్‌గారు నాయుడితో సంప్రతింపులు చేస్తున్నారు.

'నాయుడుగారూ ఈ రోజున ఏ మిల్లరైనా మీ ధాన్యం నూటనలబై రూపాయలకు కొనుక్కునే మాట నిజమే. కాని ఇప్పటి పరిస్థితి వేరు. ఇది ప్రజాహిత కార్యం. ఎంతో కొంత తగ్గించి ప్రజాసేవ చెయ్యండి.'

'తమరు చెపుతున్నారు గనక తప్పదు. ఆ వంద రూపాయలకు ఖాయం చేసుకోండి' అనేశాడు నాయుడు.

పెద్ద పెద్ద పడవల్లో ధాన్య సేకరణకు బయల్దేరారు. వీరికి సహాయంగా ప్రత్యేక పోలీసుదళం కూడా బయల్దేరింది.

వీరంతా నాయుడిగారి ఇల్లు చేరేటప్పటికే అక్కడి పడవలు ధాన్యంతో కదల బోతున్నాయి. వాళ్లు తొందరగా పడవలు తోసుకుని పోడానికి ప్రయత్నించారు. కాని వీలు పడలా. పోలీసులు గాల్లోకి తుపాకులు కాల్చటంతో భయపడి లొంగిపోయారు.

'వీడెవడు ?' కాళ్ళూ చేతులూ కట్టేసి పడవలో పడివున్న వెంకన్నను చూసి అడిగారు కలెక్టర్ గారు.

'వీడూ వాళ్ళవాడేనండి.'

'మరి కట్టు తాళ్లేంటి ?'

'అంతా ఎత్తుగడ...' అన్నాడు నాయుడు.

అందరితోపాటు వెంకన్ననూ లాక్కుపోయారు పోలీసులు.

పడవలు పేటమీదుగా వెళుతుంటే తన గుడిసె ఎక్కడుందో కళ్లతో వెతికాడు. ఎక్కడా ఆనవాలుకూడా దొరకలేదు. తల్లి గుర్తు వచ్చి ఆ వరద అంతా అతని గుండెల్లోనే సుడులు తిరుగుతున్నట్టు బాధపడ్డాడు. మోకాళ్ల లో తల పెట్టి మూగ దుఃఖం అనుభవించాడు.

★